

بیلہ تھی کائہ تہ کام چھو کران، امہ پتہ گرو نہ کائہ تہ سونچ۔ یہ گرو پوزا پاتھی، ساروی کھوتہ زیاد پوزا پاتھی، تہ پنی پور زندگی گرو فی الحال اتہ خاطر وقف۔

— سوامی وویکانند

بڈو سوال

1. مُختَلَف قِسْمِ چہ سرگرمیہ کم چہ یمن منز لوکھ آر چہ؟
2. سانہ روہ رش چہ زندگی منز کبائہ چہ تہند حصہ؟

0681CH13

انو تہ کبیر آسی پارکہ منز گندان بیلہ تمو پنی بمسائے گیتا آنتی ٹیکسی منز نیبر نیران وچہ۔ سو آس کامہ پیٹھ گر واپس یوان تہ آس پننہ وردی منز۔ ہندستان ہوائی فوجس منز اکھ پائلٹ، سو چہ پور قصبہ شان۔

کبیر، آنتی ہنز وردی چہ واریاہ تڑہ باسان یوسہ مے راتہ تہندس گرس منز وچہمڑ آس، مگر رنگ چہ مُختَلَف۔

بینگرس پیٹھ سو وردی چہ میانس بڑو بب سنز۔ سہ گوو بارڈر سیکورٹی فورسہ پیٹھہ رٹائر/سبکدوش تہ وونی چہ بہتہ پنی وق گزاران۔

... بمساین بندیں بچن مُفت
جغرافیہ کلاس فراہم کرنی ...

... سانس سبزی باغس کن چھ
توجہ کران، تہ ...

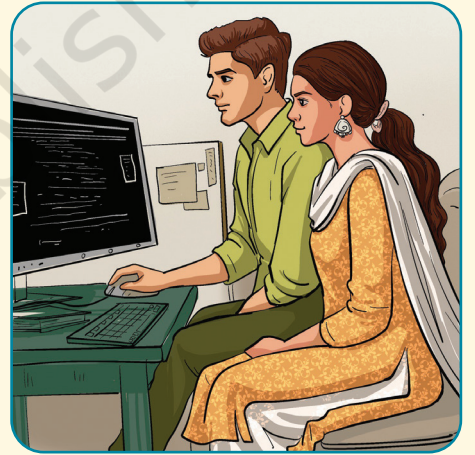
... گرِ خاطرِ چھ کام چلاوان۔

میون مول موج چھ اکھ
دکان چلاوان یس وردی
تہ باقی تیار پلو کینان چھ۔ اپا
چھے صبحاے سلی نیران تہ ماں
چھے سکول گڑھنہ پتہ امس ستر
دکانس منز شامل گڑھان۔

ماں چھ عمومن سکول پیٹھ گر
واپس ینہ وز واپس یوان۔ سو چھ
اکس رضاکارانہ جماڑ منز تہ مدر
کران یس کمیونٹی منز زنانن ووئن
بیچھناوان چھ۔

توبہ چھا میون بوڑ بوے روبن
یار؟ تہی سمکھیووتس بیلہ سہ
مے سکول پیٹھ ینہ آو۔ سہ چھ
اکھ سافٹ ویئر انجینئر تہ چھ
اکس کمپنی منز کام کران یوس
کمپیوٹر ایپلیکیشن چھ کران۔
بفتہ کس آخرس پیٹھ چھ سہ تمن
لکن کمپیوٹر بئر بیچھناونہ خاطر
رضاکار یم نزدیکی کالج کس یوتھ
ڈیولپمنٹ پروگرامس منز شامل
چھ گمتی۔

واہ، انو، اسہ انڈی پکی چھ پڑتھ کائہ، پڑتھ
!دوہ واریاہ کام کران

ؤلودیو یافت کرو

کرو تم درج۔ مختلف قسمک سرگرمیہ، یتھ گنر زن بیرکین بحث چھ کرنہ آمڑ، چھ دون
گروپن یا زمرن منز تقسیم کرنہ امت: معاشی سرگرمیہ تہ غار معاشی سرگرمیہ۔

دلیلہ منز کردار	تم سرگرمیہ یمن منز تم آور چھ

اقتصادی سرگرمیہ چھے تم یمن منز پونسہ شامل چھ یا اتھ منز شامل جمائن خاطر پونسہ یا
پونسہ بدلہ انجام دنہ یوان۔ مثالہ پاتھو، بازرس منز سکول بیگ کتن وول اکھ کاربآرو شخص،
بازرس منز پیداوار کتن وول اکھ کمین، اکھ وکیل یس مقدمس پیٹھ بحث کران تہ فیس کماوان،
اکھ ٹرک ڈرائیور اکھ جایہ پیٹھ بییس جایہ سامان واتناوان، کار بناون وائس کارخانس منز کام
کرن وائی کارکن، بیتر۔

پونسج قامت:

مالیاتی قدر یوس
اکھ شخص کنہ
چیزس پیٹھ
تھاوان چھ تتھ
فاند کس بنیارس
پیٹھ یس تیم اتھ
ستہ حاصل چھ
کران۔

بازر: اکھ تڑھ جائے پیٹھ لوکھ سامان تہ خدماتن بندس
تبارلس منز مشغول چھ آسان۔ لوکھ بیکن سامانن تہ
خدماتن بند بدلہ باقے سامانن ستہ تبارلہ کرتھ مگر زیاد
تر بازرن منز چھ یم پونسہ بدلہ یوان کرنہ۔

فیس: پیشہ ورانہ مشور یا خدمتن بدلہ کنہ
نقرس یا تنظیمس دنہ یمنہ واجینو ادائیگی۔
مثالہ پاتھہ، ڈاکٹر تہ وکیلس دنہ یمنہ وول
فیس۔

غآر اقتصآاری سرگرمیہ تم چہ تم یم آمدنی یا دولت چہ نہ پآد کران بلکہ شکرگزاری، محبت، دیکھ بہال تہ احترام بیو احساسات سیتی چہ یوان کرنہ۔ مثال پآٹھر، مول موج چہ عیال خآطری

کھوور پیتھہ دچھنہ طرفہ، بیر پیتھہ بون تام:

بازرس منز سکول بیگ کین وول اکھ کاروبآری
شخص زمیندار چہ بازرس منز پنن فصل کینان۔
اکھ وکیل چہ کیسس پیتھہ بحث کران۔
اکھ ٹرک ڈرائیور چہ سامان اکھ جایہ پیتھہ بیبیس
جایہ منتقل کران۔
کار بناون وآلر کارکن چہ فیکٹری منز ملازمت
کران۔

کھین رنان یا پننن شریں سکول گآم کرنس منز مدر کران، نوجوان بٹو بب سنز کران، خاندانکی
ارکان مکانچ تزینن و آرائشس منز مدر کران وغآر۔

کھوور پیتھہ دچھنہ طرفہ:

مول موج چہ عیالہ خآطری
کھین رنان۔
موج چہ پننن شریں
سکولچ گآم کرنس منز مدر
کران۔

كهوڙر پيڻه روڇهن ڪن:

نوجوان ڇهه ٻڙو بب سُنڊ خيال
تھاوان
خاندانگي نقر ڇهه مڪانچ تزئين و
آرائشس ڪرنس مئز مدر ڪران

ؤلورڊر يافت ڪرو

صفحه 185 پيڻه ڊنه آمٽس ٿيبلَس مئز، ڪيا توبه وڇهه تزيم خالی ڪالم؟ اته ڪالمس ڪرو
'اقتصادی / غار اقتصادی سرگرمی' ليبل- وونر ڪرو ٽمن سرگرمين ٻنڊ نوعيته مطابق درجه
ٻنڊي

انوت ڪبير سٺز ڊليله مئز ڇهه ايئر فورس پائلٽ، گيتا آنتي تنخواه ميلان- سو ڇهه ملڪچ خدمت
ڪران ته اقتصادي سرگرمي ته انجام ڊوان- انوسنڊ بوع روبن ڇهه اڪس سافٽ ويئر ڪمپني مئز ڪام
ڪران ته امس ڇهه اميڪ تنخواه ڊنه پوان- بفتي ڪس آخرس پيڻه ڇهه سو نزديڪي ڪالچ ڪس يوتھ
ڊيولپمنٽ پروگرامس مئز رضاڪار ته، بيتي سه نوجوان بالغن ڪمپيوٽر ٻنر بيجهناوان ڇهه - يه
ڇهه اڪه غار اقتصادي سرگرمي-

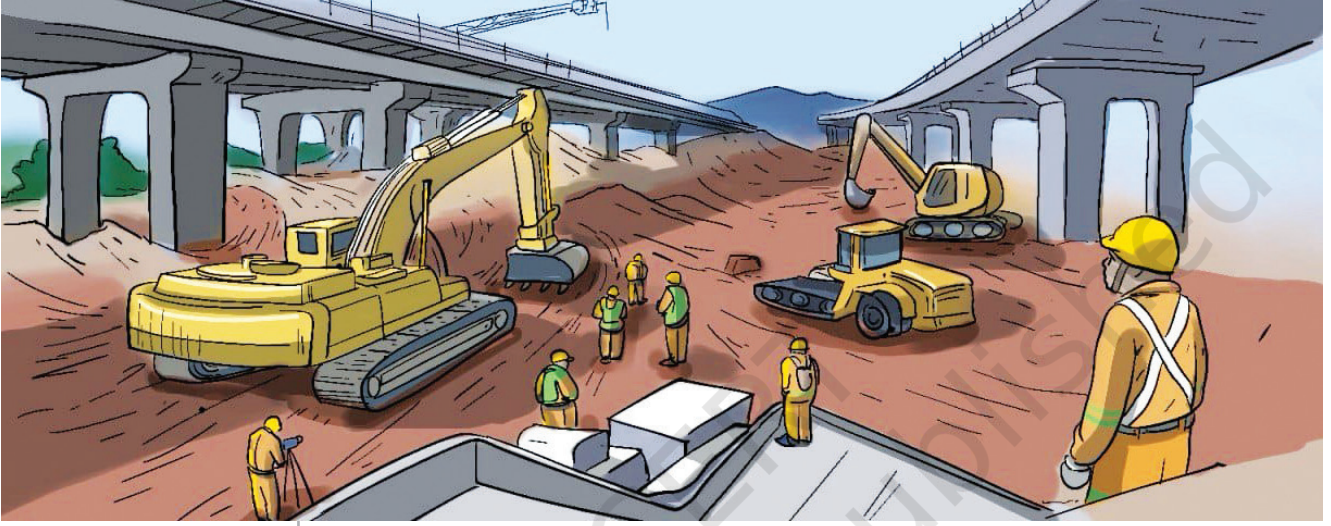
تنخواه: اڪه مقرر
رقم ڇهه عام
طور پاڻهه ملزم
سٺڊ طرفه ڪانسيم
ملزمس مابانه ادا
ڪرنه پوان-

آته متعلق سونچو

- ◆ ييله ڪبير سُنڊ ٻڙبب رضاڪارانہ طور بمساي ڪين شرين مُفت بيجهناوان ڇهه،
تيله ڇهه يه اقتصادي سرگرمي يا غار اقتصادي سرگرمي؟ يه ڪته ڪري ڇهه تهنڊس
سڪولس مئز پرناون والين ووستارونش مختلف؟ پنين به جماعت سٽي ڪرو ڪته
باته-
- ◆ ڪينبه غار اقتصادي سرگرميه ڪم ڇهه ڀم توبه ته تهنڊ عيال خاطر ايم ڇهه؟ تم ڪياز
ڇهه ڀمتي؟

اقتصادی سرگرمین ہندی قسم

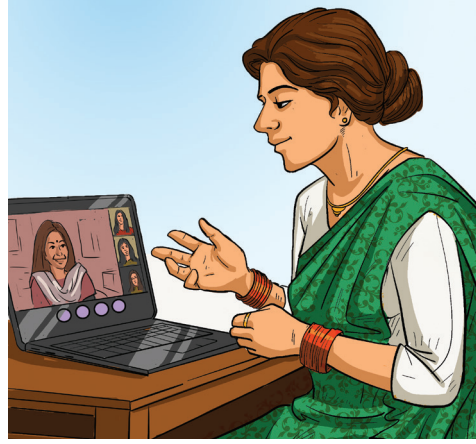
کاویہ آس کملا پور گامس منز پننہ پوپہہ ہند گر گڑھنہ خاطر پرجوش - وتہ منز وچہ تھی ز گامس نزدیک چہ اکھ شاہراہ بناونہ یوان، تہ تعمیراتی جائے آس کامیو ستر ہرتہ۔ ہٹو مشین، پتہ گنی زن ایکسکیویٹر تہ بلڈوزر، آسے وقف تکنیکی ماہرین چلاوان۔ امہ نیہ

شاہراہن کور نزدیک قصبس تام سفرک وقت پانٹو گانٹہ پیٹھ کم گرتہ صرف دون گانٹن تام وعدہ کاویاہن سوئچ ز شاہراہ تیار گڑھنہ پتہ بیکہ سو پننہ پوپہہ نش زیاد لٹہ گڑھتہ، تکیاز سہ سفر کرنہ خاطر لگہ کم وقت۔ امہ خیالہ ستر خوش گیہ کاویا پننہ پوپہہ سلام کرنہ تہ مزیدار کھپنہ خاطر جلیبس یس تھی بنومت اوس۔ تمن ستر اوس کاویا سندن پتر شامل، یس حالے کامہ پیٹھ گر واپس اوس آمت۔ سہ چہ اکیس تعمیراتی کمپنی منز تکنیکی ماہر تہ چہ بلڈوزر چلاوان۔ امس چہ پننہ خدمتہ خاطر ریتہ وار تنخواہ میلان۔

دویمہ روہ ووتھی کاویا ستر پوپہہ گرگی کامہ ہند پٹن حصہ مکمل کرنہ خاطر سلی تہ دزاو کامہ خاطر۔ سو چہے گامہ کس پوسٹ آفسس منز ملازم تہ امس چہ ریتہ وار تنخواہ دینہ

پوان۔ شامس ڇه پڻه دفتر ڇه ڪامه پڻه طالبه علمن سکول امتحانن پڻه تياري منتر مدر ڪرڻه باپته ان لائن ڪلاس ته ڇلاوان۔ سو ڇه يمن ڪلاسن باپته بفته وار فيس وصول ڪران۔

بفته ڪس آخس پيڻه گيه ڪاويا پڻه پويهه ستر اڪس مقامي امبه باغس منتر ڪيڻهه مزيدار امبه ڪهينه خاطر۔

تنه وڃه تمه ساحل، اڪه زمين دار مڙور يس نزديڪي اڪس زمين دار سنڌس زمينس تام ٽريڪٽر استعمال ڪران اوس۔ سه ڇه بر دوه زيبان اجرت تمه سڙن ڪوششن خاطر۔ امس ڇه پڻه ڪامه خاطر نقد رقم ميلان، ته اڙيگي بند باقي حصه ڇه برابر قيمت ڪه امبه ڪس صورتس منتر ميلان۔ ڀم ام تمس پڻه ڪامه بند حصه پائهي ميلان ڇه تمن ڇه ونه پوان۔

آته متعلق سونچو

از گر پيڻه سکول گڙهنه وز بيڪو تهر مختلف اقتصادي سرگرميه ياد گرتي يمن منتر لوڪه اور ڇه؟ توبه ڪم و طريقي ستر ڇه باسان ز يمن لوڪن ڇه معاوضه اڙيگي سپدان؟

يته ڪني زن اس ووني سمجهان ڇه، معاشي سرگرميه ڇه تم يم پونسه ڪه لحاظه قدر ڇه تهاوان۔ معاشي سرگرميه ته ڇه ڪنه چيزس رويمه شڪله منتر تبديل ڪرڻه ڪم پريته مرحل ڪين قدرن منتر اضافه ڪران۔ اته ڇه ويليو ايڏيشن ونان۔

ويج: مڙوروا
معاوضه، ملازم سنڌ
طرفه ڪارڪنس اڪس
مخصوص وقتس
خاطره اڙيگي ڪرڻه
پوان۔

قسمه اڙيگي: اڪه
غار نقد اڙيگي يوس
ڪامه خاطر ميلان
ڇه۔

یہ سمجھنے خاطر اچھو اسی کاویا سنڈس مائس راجیش سنز مثال۔

راجیش چھ اگھ جھان یس فرنیچر بناونہ خاطر
نزدیکی بازار پیٹھ 600 روپین منز لکر بیوان چھ۔

سہ چھ فرنیچر بناونہ خاطر خصوصی اوزار تہ
باقی مواد استعمال کران۔

راجیش چھ بازرس منز پڑتھ اکیس 1,000
روپین منز اگھ کرسی کنان۔

کرسی خاطر لکر بند قیمت چھ 600 ₹ - تھے کیاہ چھ باقی 400 ₹ (1,000 ₹ - 600 ₹) یہ
چھ راجیشن بئر، وقت تہ محنتک مالی قیمت، یس یہ کرسی بناونس منز گوو۔ راجیش چھ
لکر فرنیچرس منز تبدیل کرتہ قیمت شامل کورمٹ۔ لکر بیئہ پیٹھ کرسی کینہ نس تام چھ
یمن سرگرمین منز ادائیگی شامل۔ تمہ کینو چھ تم معاشی سرگرمین بند حصہ۔

ٲمن سرگرمين/پيشن خلاف تهايو اڪه وقت يس تهنڊس خيالس منز مالياتي قدر پاڊ ڇه ڪران- ڪياھ تهي بيڪوا آخرس پيٽھ خالي صفن منز ز سرگرمي ته پونسه ستي وابسته قيمت بناونچ مثال شامل ڪرته؟

سڱرمي يا پيشه	پونسه ستي وابسته ويليو بناونچ مثال
1. بيڪر	
2. ٽيلر	
3. ڪمپن ڊار پنن ٽريڪٽر مرمت ڪران	
4. ڊاڪٽر	
5. مول موج پننس عيالس خاطر ڇه ڏنر رنان	
6. ساننسدان	
7. بيمار نانہ سنڊ خيال تهاون وول شخص	

غار اقتصادي سرگرمين بنز اهميت

غار معاشي سرگرمين بنز اهميت ييلہ زن غار معاشي سرگرمين منز پونسه شامل بيڪہ نہ آسته، مگر يمن بنز پاڊ گزهن وال قدر ڇه سانہ زندگي منز ايم۔

سيوا: بے لوٽ خدمت

اسر ڇه واريابن جابن پته ڪنر مندر، ڱردوار، مسجد ته ڱر جا گهرن منز سيوا وچهان۔ مثالہ پاٽه، ڱردوارن منز لنگر يا ڪميونٽي ڪچن ڇه پزيتھ ينہ والس مفت ڪهين پيش ڪران۔ يم طريقه ڇه اسم نيش يس چيز ڇه تته خاطر تسلي ته شڪر ڪزاري بند احساس پاڊ ڪران، ته يم ڇه بدلہ ڪنہ چيز ڇه توقع ڪرنہ بغار سماجس منز حصہ بنڪ اڪه طريقہ۔

برادری پٺڙ شرڪتڪ طاقت

مندڙ چُه عقيدت مندڙ پرسار باگراوان يون

گولڊن ٽيمپلس منڙ لنگر

سوچھ بھارت ابھيان

وان مھوتسو

سوچھ بھارت ابھيان چُه پٺڙ اوڻد پوک صاف تھاونہ خاطر تمام بندوستانہ شھرين پٺڙ اجتماعي ڪوششن پيڻھ مبنی۔ انفرادي طور اسي چُه پٺڙي گرتہ اٺدي پڪھي صاف تھاون۔ لوڪھ چُه سڙڪن، سڙڪن، پارڪن تہ باقي عوامي مقامن يا برادري علاقن پٺڙ صفايي خاطر تہ اڪہ وٽہ آمتي۔ یم ڪوششہ چُه اڪہ وٽہ صفايي ٻُڻد باعث۔ گر، بمسايہ، معاشر تہ قوم۔

اجتماعي برادري بنڙ بيآڪھ اڪھ مثال شرڪت چُه بندوستانس منڙ وان مھوتسو (جنگلن ٻُڻد تھوار) ٻُڻد جشن۔ ڪلپن پٺڙ قدر تہ جنگلن ٻُڻدس تحفظس متعلق بيداري بڙاوني۔ یم پھل چُه ڪلپن ٻُڻد شجرڪاري پٺڙ مھمہ خاطر برادري ٻُڻد رُڪن اڪہ وٽہ۔

- ◇ بندوستانس منڙ ڇه واريهن برادرين بند يتهي طريقيه يمن منڙ ڪميونٽي بنڙ شرڪت ڇه شامل- ڪياھ ڙ بهيڪهه پنهه علاقه منڙ ڪينڙهن بنڙ شناخت ڪرته
- ◇ آس و ڇه بندوستانس منڙ واريه تهوار مناوان- يمن دوران تهوار، لڪه ڇه تمام مختلف سرگرمين بند اتمام ڪرنه خاطر جمع ڪرهن ڇه- تم ڇه يه جايه اڪه وڻه سجاوان ته سهه ڪهين باگراوان يس تم رنان ڇه- ڪيا يم ڇه غار معاشي سرگرميه؟ توبه ڪيا ڇه باسان ز تم ڇه ونه ته قيمت تهواوان
- ◇ ڪياھ ته بيڪوا تمن ڪميونٽي پروگرامن بنڙ شناخت ڪرته يم تهند سڪولن يا پنسن علاقس منڙ ڪرمتي ڇه؟ يمن پروگرامن دوران ڪياھ ڪوروتوبه مش آبه؟

امه بروئنه ز آسي پڪو بروئنه ...

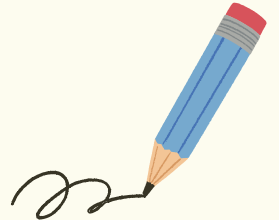
- آته بابس منڙ، بيڇه اسم معاشي ته غار معاشي سرگرمين بندس بارس منڙ-
- اسم بيڇه ويليو ايڊيشن ڪس بارس منڙ ته يس معاشي سرگرميه پآد ڇه ڪران-
- آس و اسم سمجهان ز ڪته ڪنو ڇه غار اقتصادي سرگرميه سم آجي بهبود، ذاتي فلاح و بهبود منڙ مدر ڪران ته زندگي بند مجموعي معيار بڙاوان-

سوال، سرگرميه ته پروجيڪٽ

1. معاشي سرگرميه ڪنه ڪنو ڇه غار معاشي سرگرميون نش مختلف؟
2. لوڪه ڪم قسمنچن اقتصادي سرگرمين منڙ ڇه آور؟ مثالو ستي ڪرو وضاحت-
3. تمن لوڪن ستي ڇه واريه قدر جڏته يم ڪميونٽي سروس سرگرمين منڙ مشغول ڇه- ڪومينٽ يته سيٽيٽمينٽس پڻه-
4. مختلف طريقيه ڪيا ڇه يمن منڙ لوڪن مختلف معاشي سرگرمين بندي معاوضه ڇه يوان رنه؟ ڪيننه مثالو ريو-

نوڈلز

© NCERT
not to be republished

!نوڈلز چھ سون 'نوٹ اینڈ ڈوڈلز' بک مخفف*